

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Гнатковська О. М.

ПОНЯТТЄВИЙ СКЛАДНИК КОНЦЕПТУ POVERTY В ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛАХ ТА МАС- МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. Стаття присвячена виявленню поняттєвих ознак концепту POVERTY в лексикографічних джерелах та мас-медійному дискурсі. Об'єктом дослідження виступає номінативна лексема концепту POVERTY. Здійснено дефініційний аналіз номінативної лексеми *poverty* в лексикографічних джерелах та встановлено її основні тлумачення. Кількісний аналіз дозволив встановити ядерні та периферійні ознаки поняттєвого складника досліджуваного концепту у словниках та мас-медійному дискурсі.

Ключові слова: концепт, поняттєвий складник, дефініційний аналіз, ядро концепту, периферія концепту.

***Summary.** One of the current issues of modern linguistics is the study of the relationship between language and thinking, language and culture. In fact, language is a mirror of culture, which reflects public self-consciousness, lifestyle, traditions, morality, value system and worldview. Consequently, the concept POVERTY is verbalized differently in each language. The research procedure is aimed at establishing the structure of this linguistic and cultural concept, particularly its notional component. Thus, our primary intention is to define the notion of concept. Our secondary intention is to investigate the notional aspect of the concept POVERTY in the English lexicographic sources and mass-media discourse. The object of research is the nominative lexeme of the concept POVERTY, the definitional analysis of which has been carried out. The practical significance of the study is that the investigation enriches the research experience with new knowledge about the concept POVERTY in the modern English language and mass media discourse. The definitional analysis was used to identify the main notional features of the concept under study. The result of the study is*

the selection of the main constituents of the notional component of the concept in the English lexicographic sources and mass media discourse. 39 definitions have been retrieved from 11 lexicographical sources, on the basis of which 5 major notional constituents have been singled out, 5 of which can be found in mass media discourse. Furthermore, the findings obtained allowed us to determine and compare the core and periphery components of the concept POVERTY in dictionaries and mass-media discourse.

Key words: *concept, notional component, definitional analysis, concept core, concept periphery.*

Концепт – є багатовимірним, базовим поняттям в сфері лінгвістичної науки. На думку В. І. Карасика, концепт – «це багатовимірне смислове утворення, в якому виділяється ціннісна, образна і понятійні сторони» [3, с. 350]. Існує безліч запропонованих структур концепту, та ми будемо дотримуватись саме розподілу концепту на понятійний, образний та ціннісний складники [3, с. 350]. В цій статті ми розглянемо поняттєвий складник, який проявляється через сукупність значень лексеми-імені концепту.

Поняттєва складова концепту досліджується шляхом аналізу дефініцій номінативної лексеми концепту та її синонімів. Цей аналіз здійснюється завдяки всебічному вивченню словникових значень слів репрезентантів концепту в різних лексикографічних джерелах [1, с. 124].

Ще в XX столітті вчені лінгвісти почали використовувати словники при лінгвістичних дослідженнях [2, с. 51]. Дефініційний аналіз є одним із узвичаєних методів семантичних досліджень. Завдяки цьому аналізу, можна виявляти та порівнювати різні значення лексичних одиниць. Це допомагає встановити особливості та типи значеннєвої організації слів [4, с. 95].

Саме дефініційний аналіз є першим етапом при дослідженні понятійного складника концепту. Шляхом дефініційного аналізу ми визначимо основні понятійні ознаки концепту POVERTY. За допомогою частотного аналізу з'ясуємо ядерні та периферійні значення. Значення слова, яке зустрічатиметься у всіх словниках буде вважатися ядерним. Ті значення, які будуть менш частотними, відносимуться до периферійного.

Говорячи про концепт POVERTY, варто зазначити, що лексемі-репрезентанту poverty характерна негативна конотація. Зазвичай цю лексему використовують у повсякденному житті на позначення фінансових проблем, матеріальної скрути, нестачі житла або їжі.

В процесі відтворення поняттєвого складника концепту POVERTY в сучасній англійській мові було проаналізовано 11 лексикографічних джерел, а саме: Oxford Learner's Dictionary, Collins English Dictionary, Merriam-Webster Dictionary, Longman Dictionary of Contemporary English, Cambridge Dictionary Online, Macmillan Online Dictionary, Farlex Dictionary, Wordsmyth Dictionary Online, Logos Dictionary, Urban Dictionary, Wiktionary.

При аналізі вище зазначених словників виявлено, що лексема poverty налічує 39 визначень.

Словник **Oxford Learner's Dictionary** подає такі значення досліджуваної лексеми:

1. *"The state of being poor"* [13].
2. *"A lack of something; poor quality"* [13].

Словник **Collins English Dictionary** наводить найбільше значень:

1. *"The state of being extremely poor"* [7].
2. *"Any situation, in which there is not enough of something or its quality is poor"* [7].
3. *"The condition of being without adequate food, money, etc."* [7].
4. *"Scarcity or dearth"* [7].
5. *"A lack of elements conducive to fertility in land or soil"* [7].
6. *"The condition of being poor; indigence; need"* [7].
7. *"Deficiency in necessary properties or desirable qualities, or in a specific quality, etc.; inadequacy"* [7].
8. *"Smallness in amount, scarcity, paucity"* [7].
9. *"The state or condition of having little or no money, goods, or means of support; condition of being poor; indigence"* [7].
10. *"Deficiency of necessary or desirable ingredients, qualities, etc."* [7].

Словник **Merriam-Webster Dictionary** надає такі значення:

1. *"The state of one who lacks a usual or socially acceptable amount of money or material possessions"* [12].
2. *"Renunciation as a member of a religious order of the right as an*

- individual to own property*" [12].
3. "*Scarcity; dearth*" [12].
 4. "*Debility due to malnutrition*" [12].
 5. "*Lack of fertility*" [12].

Словник **Longman Dictionary of Contemporary English** містить два значення:

1. "*The situation or experience of being poor*" [10].
2. "*A lack of particular quality*" [10].

Словник **Cambridge Dictionary** також пропонує два подібні значення:

1. "*The condition of being extremely poor*" [6].
2. "*A lack of something or when the quality of something is extremely low*" [6].

У словнику **Macmillan Dictionary** представлені такі значення:

1. "*A situation in which someone does not have enough money to pay for their basic needs*" [11].
2. "*A lack of something, especially ideas or feelings*" [11].

У словнику **Farlex Dictionary** знайдено чотири значення:

1. "*The state of being poor; lack of the means of providing material needs or comforts*" [8].
2. "*Deficiency in amount; scantiness*" [8].
3. "*Unproductiveness; infertility*" [8].
4. "*Renunciation made by a member of a religious order of the right to own property*" [8].
5. "*The state of having little or no money and few or no material possessions*" [8].

У словнику **Wordsmyth Dictionary Online** виявлено три значення:

1. "*The condition of being poor or lacking the necessary means of support; indigence or want*" [16].
2. "*Scarcity or insufficiency; dearth*" [16].
3. "*Lack of productiveness or fertility*" [16].

Словник **Logos Dictionary** містить два значення:

1. "*The state of being poor, without money or other fundamental foods*" [9].
2. "*Short of money*" [9].

Словник **Urban Dictionary** наводить такі визначення:

1. *“Living without or struggling to pay for basic elements required to live, ie; food, clothes, water, housing or health care” [14].*
2. *“State of being extremely poor” [14].*
3. *“Condition where people’s basic needs for food, clothing and shelter are not being met” [14].*

Словник **Wiktionary** пропонує два значення:

1. *“The quality or state of being poor; lack of money” [15].*
2. *“Any deficiency of elements or resources that are needed or desired, or that constitute richness” [15].*

Отже, проаналізувавши значення лексеми poverty за допомогою 11 словників можна виділити первинне значення – стан, становище, при якому не вистачає звичайної або соціально прийнятної суми грошей чи матеріальних цінностей.

Таким чином, можна стверджувати, що основою поняттєвого складника концепту POVERTY у сучасних лексикографічних джерелах є такі визначення: *“state of being poor”* (представлено в 9 словниках) та *“lack of something”* (представлено в 9 словниках). Отже, ці визначення утворюють ядро досліджуваного концепту.

Периферія складається з ближньої та дальньої. Периферійні значення характеризуються нижчою частотою використання. До ближньої периферії входить визначення *“short of money”* (наведено в 7 словниках). До дальньої периферії входять визначення: *“scarcity; dearth”* (наведено в 3 словниках), *“deficiency of necessary or desirable ingredients, qualities, etc”* (наведено в 3 словниках).

Дефініційний аналіз номінативної лексеми poverty дає можливість об’єднати вище зазначені дефініції у такі узагальнені тлумачення лексеми:

1. Стан бідності.
2. Відсутність, брак чого-небудь.
3. Стан, при якому є нестача грошей або ж зовсім брак грошей, а матеріальних цінностей мало або зовсім немає.
4. Дефіцит, недостатнє постачання, запас чого-небудь.
5. Нестача необхідних або бажаних інгредієнтів, якостей, ознак, тощо.

Беручи до уваги 39 визначень лексеми poverty, здійснено аналіз дефініцій в мас-медійному дискурсі. В результаті аналізу мас-медійного дискурсу виявлено ядерні та периферійні значення кон-

цепту. До ядра входить таке визначення:

1. *State of being poor* (стан бідності) – “*Almost a third of children in Bradford are living in poverty, according to a new report*” (191 випадок вживання) [5].

До ближньої периферії входять визначення:

1. *A lack of something* (відсутність чого-небудь) – “*Period poverty isn't just about a lack of access and affordability of products, it's also about the fact that it's a taboo subject that needs to be normalized in order for women to have equal rights*” (69 випадків вживання) [5].
2. *The condition of being without adequate food, money, etc.* (становище, характерне відсутністю достатньої кількості їжі, грошей тощо) – “*There are 5.9 million adults in the UK who experienced food poverty in the six months up to February and 1.7 million children living in food-insecure households, according to the report*” (38 випадків вживання) [5].

До дальньої периферії входять визначення:

1. *Scarcity, dearth* (дефіцит, нестача) – “*Nichola MacDougall said her charity is receiving calls from terminally ill people in fuel poverty*” (7 випадків вживання) [5].
2. *Short of money* (брак грошей) – “*A family is regarded as being in deep poverty if it has an annual income of £9,900 or less, after housing costs and taxes are deducted*” (7 випадків вживання) [5].

На основі проведеного аналізу можемо побачити, що ядерне значення *state of being poor* є спільним для словників та мас-медійного дискурсу. Такі значення як *short of money* та *scarcity, dearth* входять до периферії як у словниках так і мас-медійному дискурсі. Проте, визначення *condition of being without adequate food, money, etc.* відсутнє при аналізі частотних визначень словників, а визначення *deficiency of necessary or desirable ingredients, qualities, etc.* є рідкісним у вжитку мас-медійного дискурсу.

Проведений дефініційний аналіз дав можливість встановити ядерні та периферійні значення лексеми *poverty* як основної номінативної одиниці концепту *POVERTY* в лексикографічних джерелах та мас-медійному дискурсі. Отримані результати дослідження показують, що поняттєвий складник концепту

POVERTY в лексикографічних джерелах охоплює велику кількість значень, проте їх можна об'єднати у таке узагальнене визначення лексеми poverty: *state of being poor characterized with a lack of something, short of money, scarcity and deficiency of necessary or desirable things* (стан бідності, що характеризується нестачею чогось, грошей, дефіцитом або нестатком необхідних або бажаних речей). За допомогою аналізу кількісних показників визначень у мас-медійному дискурсі виявлено ядерне значення (191 випадок вживання) та периферійні значення (121 випадок вживання). Узагальнений опис значення лексеми poverty, взятої з мас-медійного дискурсу буде таким: *state of being poor characterized with a lack of something, the condition of being scarce and without adequate food, money, etc* (стан бідності, що характеризується нестачею чогось або становище дефіциту та відсутності достатньої кількості їжі, грошей тощо).

Література:

1. Агиенко М. И. Правда и Истина: Антология концептов. Волгоград, 2006. С. 118–138.
2. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике. Москва : Либроком, 2011. 144 с.
3. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. М.:Гнозис, 2004. 390 с.
4. Уфимцева А.А. Опыт изучения лексики как системы. Москва : Изд-во АН СССР, 1962. 287 с.
5. BBC News. URL: <https://www.bbc.com/news> (дата звернення 30. 06. 2022).
6. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/us/> (дата звернення 30. 06. 2022).
7. Collins English Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> (дата звернення 30. 06. 2022).
8. Free Dictionary. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (дата звернення 30. 06. 2022).
9. Logos Dictionary. URL: <http://www.logosdictionary.org/> (дата звернення 30. 06. 2022).
10. Longman Dictionary of Contemporary English Online. URL: (дата звернення 30. 06. 2022).

11. Macmillan Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com/> (дата звернення 30. 06. 2022).
12. Merriam-Webster Dictionary. URL:
13. <https://www.merriam-webster.com/> (дата звернення 30. 06. 2022).
14. Oxford Learner's Dictionaries. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (дата звернення 30. 06. 2022).
15. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/> (дата звернення 30. 06. 2022).
16. Wiktionary. URL: <https://www.wiktionary.org/> (дата звернення 30. 06. 2022).
17. Wordsmyth Dictionary. URL: <https://www.wordsmyth.net/> (дата звернення 30. 06. 2022).